

Slobodan Bobo Slovinić

MILENKO ŽARKOVIĆ, crteži i grafike

oktobar 2005.

Centar savremene umjetnosti Crne Gore, sredinom oktobra ove godine, u galeriji "Centar" u Podgorici, priredio je samostalnu izložbu crteža i grafika, akademskog slikara i grafičara Milenka Žarkovića. Žarković je rođen (1940) u Nedajnu (Piva). Završio je (1961) Umjetničku

školu u Herceg Novom. Diplomirao je i završio postdiplomske studije (1968) na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu. Istovremeno, diplomirao je na katedri za filozofiju i socijologiju beogradskog Filozofskog fakulteta. Do sada je organizovao deset samostalnih, a učestvovao je na brojnim grupnim i kolektivnim izložbama u našoj zemlji i inostranstvu. Dobitnik je više nagrada, djela mu se nalaze u mnogim muzejima galerijama i privatnim kolekcijama. Član je ULUS-a, pored grafike i slikarstva, bavi se esejistikom i likovnom kritikom, a stalno živi i stvara u Beogradu.

U veoma atraktivnom izložbenom prostoru u centru grada, prezentirano je deset crteža i četrdesetak grafičkih listova galerijskog formata. Svi eksplikati, sa pažnjom su opremljeni bijelim paspartuima i jednostavnim, tamnim drvenim lajsnama. Žarkovićeви paradigmatički podsticaji vezani su za ambijentalno-pejzažne vrijednosti, mrtvu prirodu, ljudsku figuru i portret. Njegov likovno-izražajni raspon je raznovrsan i širok, a kreće se od lirske asocijativnosti do apstrakcije. Žarković crtež smatra osnovnim atributom u likovnoj umjetnosti. Upravo njegovi crtački potencijali, u potpunosti potvrđuju takvu njegovu opredjeljenost. Riječ je o izboru crteža (1975–1990) koji su ostvareni perom i tušem, sistemom reskih linija i konstruktivnih prepleta, te skoncentrisanih zatamnjenih fleka, u kojima su asocijativni likovno-tematski sadržaji, sugerisani naslovljavanjem, "Barka", "Maska", "Obala", "Plodovi". Žarkovićeва likovna interesovanja, usmjerena su paralelno prema grafici i prema slikarstvu. Iz nekoliko grafičkih ciklusa, Žarković je odabrao po petnaestak reprezentativnih grafičkih listova. U "Epskom ciklusu" (1975–1980), Žarkovićeва ostvarenja, vezana su za figuralni koncept, sa temporalno-etnografskim karakteristikama, te veoma svedenim ornamentalno-geometriziranim elementima. No, iako su forme, fleke i linearitet artistički stilizovani, hromatika je razučena i veoma harmonična. Opšti dojam, zasigurno pojačavaju romantizirani naslovi kao, "Strijelac", "Pobjednik", "Ptica rugalica". Slijedeći ciklus "Tajne" (1980–1990), nadovezuje se na prethodni, ali je usmjeren prema ovovremenim predmetnim sadržajima. U stilizovano-plošnim sublimatima, supstituisana su kolica, pločnik, krovovi, dvijeri, talpe, kutije, gajbe, torbe, zastori, scenske draperije, odore, sa involvirano-ornamentalnim, slovničkim i numeričkim znacima. U ciklusu "Pejzaža" (1990–2000), Žarković se u potpunosti oslobađa simbola i vizuelno-prepoznatljivih elemenata. Snažan inspirativno-ambijentalni podsticaj, Žarković je sublimirano pretočio u potpuno pročišćenu dvodimenzionalnu supstratnost. Na tim grafičkim lis-

tovima domuniraju simplificirano-geometrizirane površine, koje svojim naizmjeničnim i suzdržanim koloritnim ritmovanjem, tvore vizuelno gotovo apstraktne supstrate. Prethodna ornamentalna-znakovnost, zamijenjena je kružnim, trouglastim ili kvadratično-razigranim flekama. Upravo te poluapstraktne listove, dodatno oplemenjuje podsticajna naslovljenost, "Obala", "Uzorana njiva", "Pored rijeke".

Svi Žarkovićeви serijozni grafički listovi, realizovani su tehnikom akvatinte, u specifičnoj kombinaciji dubokog, ravnog i visokog tiska. Autor posebnu pažnju usmjerava pripremi i ecovanju bakarne ili cink ploče. Posebno je tehnički interesantno, što Žarković sa iste ploče, samo jednim prolaskom kroz presu, ostvaruje hromatske listove, u veoma prefinjenoj skali do sedam tonova. To postiže pažljivim nanošenjem na ploču, razređene ili guste grafičke boje "Šarbonel", mekim i tvrdim valjkom, četkom ili pak dlanom. Svi listovi, profesionalno su otisnuti na najboljem grafičkom papiru "Arš" ili "Fabrijano", svi su signirani A/O (autorski otisak), u veoma ograničenom obimu 1/5, ili 1/3, i svaki za sebe, zbog specifičnog i osobenog nanošenja hromatskih slojeva, faktički predstavljaju autentične eksplikate. Žarkovićeва hromatska skala je je topla, prisna i veoma harmonizirana, u funkciji su nijanse maslinasto zelene, okera, terakote i tamne umbre. U veoma studioznom istraživanju grafičkih i likovno-koloritnih modaliteta, Žarković poput muzičara, pokušava da istu "melodičnu temu", varira do praga oscilatorne izdržljivosti i optikalne interesantnosti. Slijedeći sa istančanim osjećajem takvu likovnu postularnost, Žarković se kreće od ideje do ideje, a tako se zapravo i formiraju njegove povezane i seriozne grafičke ciklusne cjeline. Bilo bi odista veoma uputno, kada bi studenti akademije, u edukativnom smislu, mogli sa posebnom pažnjom da analiziraju likovno-tehničke modalitete tih samo naizgled jednostavnih i sasvim običnih, ali zapravo veoma kompleksnih grafičkih ostvarenja.